

คู่มือการปฏิบัติงาน

การจัดเตรียมคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา

จัดทำโดย นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์

ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิตติกรรมประกาศ

คู่มือการปฏิบัติงานการยื่นคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร มหาวิทยาลัยขอนแก่นครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากบุคลากร และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ จนคู่มือการปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วง ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนเสมอ มา สามีผู้ให้การสนับสนุนทุกๆด้านและอยู่เคียงข้างตลอด รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากคู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบบูชา พระคุณบิดา มารดา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ และขอน้อมบูชาท่าน บูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้วยความรักและเมตตา

จิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์

ตุลาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 สิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร	4
บทที่ 3 ขั้นตอนการจัดเตรียมและการยื่นคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น	10
บทที่ 4 กรณีตัวอย่างคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร	17
บทที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและความสำคัญของคู่มือปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสาขาโดยครอบคลุมทั้ง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การแพทย์ การเกษตร มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยการสอนทั้งหลักสูตรระดับปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี และ ประกาศนียบัตรบัณฑิต นอกจากภารกิจด้านการเรียนการสอนแล้ว งานวิจัยก็เป็นภารกิจอีกด้านที่มีความสำคัญ โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความโดดเด่นด้านการวิจัย มีการจัดตั้ง ศูนย์วิจัยเฉพาะทาง จำนวน 31 ศูนย์วิจัย กลุ่มวิจัย จำนวน 49 กลุ่ม และ 5 สถาบันวิจัย นอกจากนี้ยังได้มีการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนอีกหลายหน่วยงาน

ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับและสนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ยังมีความส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยโดยได้พัฒนาระบบงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยจะมีการนำงานวิจัยที่สร้างสรรค์ขึ้นมาสู่กลไกการคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการยื่นคำขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรมากกว่า 1,000 คำขอ ในด้านสถานภาพทางกฎหมาย สิทธิบัตรนั้นเป็นทรัพย์สินที่สามารถจำหน่าย จ่าย โอน หรือก่อให้เกิดภาระติดพันใด ๆ และโดยสถานะดังกล่าวนี้ จึงมีผลทำให้การประดิษฐ์หรือเทคโนโลยีตามสิทธิบัตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ทรงสิทธิอาจนำออกแสวงหาประโยชน์ได้¹

ถึงแม้ว่าจะมีการยื่นคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่ก็ยังไม่มีการจัดคู่มือที่จะอธิบายให้ทราบชัดเจนในการเตรียมคำขอ ดังนั้นคู่มือการปฏิบัติงานสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร ที่จัดทำขึ้นนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการสนับสนุน ตลอดจนการพัฒนาของคณะ ศูนย์วิจัย กลุ่มวิจัย ให้บรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมี

¹ จักรกฤษณ์ ครอบงม (2543) “แนวคิดและบทวิเคราะห์” หน้า 12 สำนักพิมพ์นิติธรรม พิมพ์ครั้งที่ 2

ประโยชน์ต่อผู้ที่มีความประสงค์จะยื่นคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรที่จะดูแลแนวทางการรกร่างคำขอและได้ใช้เป็นตัวอย่าง เพื่อที่จะได้จัดเตรียมคำขอได้ถูกต้องต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

การจัดทำคู่มือครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำ ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อใช้เป็นคู่มือการจัดเตรียมคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร
- 1.2.2 เพื่อให้บุคลากรมหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้เป็นแนวทางในการจัดเตรียมคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร
- 1.2.3 เพื่อให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา ใช้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบงานสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คู่มือการปฏิบัติงานสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร มหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ เป็นประโยชน์โดยตรง ทั้งในระดับคณะ/หน่วยงาน และระดับมหาวิทยาลัย ดังนี้

- 1.3.1 มหาวิทยาลัยมีคู่มือการปฏิบัติงานสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร
- 1.3.2 คณะ/หน่วยงานในมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดเตรียมคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตร
- 1.3.3 พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา สามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบงานสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของคู่มือ

คู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นเฉพาะการการเตรียมคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรเท่านั้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“มหาวิทยาลัย” หมายถึง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

“สิทธิบัตร” หมายถึง หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบว่าด้วย สิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ²

“การประดิษฐ์” หมายถึง การคิดค้นหรือคิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือ กรรมวิธีใดชิ้นใหม่ หรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธี ³

² พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 96 ตอนที่ 35 ฉบับพิเศษ
หน้า 34

³ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 96 ตอนที่ 35 ฉบับพิเศษ
หน้า 34

บทที่ 2

สิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร

2.1 ความหมายของสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร

สิทธิบัตร (patent) หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบว่าด้วยสิทธิบัตร พ.ศ. 2522¹

สิทธิบัตรเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบ เพื่อให้ได้สิ่งของ, เครื่องใช้หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การประดิษฐ์รถยนต์, โทรศัพท์, คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์ หรือการออกแบบขวดบรรจุน้ำดื่ม, ขวดบรรจุน้ำอัดลม หรือการออกแบบลวดลายบนงานข้าว, ถ้วยกาแฟ ไม่ให้เหมือนของคนอื่น เป็นต้น²

โดยสิทธิบัตรจำแนกเป็น 2 ประเภท

- 2.1.1 สิทธิบัตรการประดิษฐ์ เป็นการประดิษฐ์ที่เกี่ยวกับลักษณะองค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีในการผลิต การรักษาหรือปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- 2.1.2 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ คือความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำให้รูปร่างลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ที่จะปรากฏแก่สายตา เพื่อให้เกิดความสวยงาม และแตกต่างไปจากเดิม

อนุสิทธิบัตร (Petty Patent) คือ หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์จะมีลักษณะคล้ายกันกับการประดิษฐ์ แต่เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีระดับการพัฒนาเทคโนโลยีไม่สูงมาก หรือเป็นการประดิษฐ์คิดค้นเพียงเล็กน้อย และมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น โดยอนุสิทธิบัตรนี้จะมีเฉพาะการประดิษฐ์เท่านั้น จะไม่มีอนุสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.2 เงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ /อนุสิทธิบัตร

“มาตรา 5 การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้”

(1) เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่

¹ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 96 ตอนที่ 35 ฉบับพิเศษหน้า 34

² <http://th.wikipedia.org> retrieved on August 12, 2011

(2) เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น และ

(3) เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม”

ซึ่งการพิจารณาของกรมทรัพย์สินทางปัญญาในการรับจดทะเบียนสิทธิบัตรการประดิษฐ์นั้น จะพิจารณาประเด็นความใหม่ของการประดิษฐ์นั้นก่อน หากการประดิษฐ์ใดขาดคุณสมบัติความใหม่แล้ว ก็จะไม่ต้องพิจารณาถึงลักษณะในวรรค 2 และ 3 ของมาตรา 5 โดยเงื่อนไขในวรรค 1 ที่ต้องมีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่นั้น ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนถึงการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ได้แก่การประดิษฐ์ที่ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว

1. การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ได้แก่ การประดิษฐ์ที่ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว งานที่ปรากฏอยู่แล้ว ให้หมายความถึงการประดิษฐ์ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) การประดิษฐ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- (2) การประดิษฐ์ที่ได้มีการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร และ ไม่ว่าการเปิดเผยนั้นจะกระทำโดยเอกสาร สิ่งพิมพ์ การนำออกแสดง หรือการเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยประการใด ๆ
- (3) การประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรแล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- (4) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้วนอกราชอาณาจักรเป็นเวลาเกินสิบแปดเดือน ก่อนวันขอรับสิทธิบัตรแต่ยังมิได้มีการออกสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรให้
- (5) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร และได้ประกาศโฆษณาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตรในราชอาณาจักร

การเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลมาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดโดยผู้ประดิษฐ์ รวมทั้งการแสดงผลงานของผู้ประดิษฐ์ในงานแสดงสินค้าระหว่างประเทศ หรือในงานแสดงต่อสาธารณชนของทางราชการและการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดดังกล่าวได้กระทำภายในสิบสองเดือนก่อนที่จะมีการขอรับสิทธิบัตร มิให้ถือว่าเป็นการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดตาม (2)

1. **มีขั้นตอนประดิษฐ์ที่สูงขึ้น** คือ ไม่เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถทำได้ง่าย โดยผู้มีความรู้ในระดับธรรมดา หรืออาจพูดได้ว่า มีการแก้ไขปัญหาทางเทคนิคของสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน

คำนิยามดังกล่าว การประดิษฐ์ที่กฎหมายคุ้มครองจะต้องไม่ใช่ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีที่สามารถคิดหรือทำได้โดยง่าย (obvious) โดยผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทั่วไปในเรื่องนั้น โดยเฉพาะสิ่งที่ทำขึ้นโดยไม่ได้ใช้ความสามารถในเชิงประดิษฐ์คิดค้นหากแต่ใช้ทักษะของช่างฝีมือเท่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะให้ความคุ้มครอง เช่น การติดล้อที่ขาเก้าอี้เพื่อให้เลื่อนไปมาได้ หรือการใช้แก๊สแทนน้ำมันในรถยนต์ เป็นต้น การที่กฎหมายกำหนดให้การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้มีลักษณะดังกล่าว ก็เพื่อที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะแก่ผู้ประดิษฐ์ที่มีส่วนในการพัฒนาการประดิษฐ์นั้น ไปอีกก้าวหนึ่ง มิใช่ย่ำอยู่กับที่หรือถอยหลังกลับไป

ลักษณะของการประดิษฐ์ที่เรียกว่า “ขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น” นี้ ยรรยง พวงราช (2542:39-40) ได้อธิบายไว้ว่า ที่กฎหมายไทยกำหนดไว้ว่าให้ถือเอาความรู้ความสามารถของบุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญสำหรับงานประเภทนั้นเป็นเครื่องวัดว่าการประดิษฐ์นั้นเป็นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นหรือไม่ หมายถึงให้ผู้ที่มีความรู้หรือความชำนาญระดับปานกลาง หรือระดับเฉลี่ยโดยปกติ มิใช่ให้นำเอามาตรฐานผู้ที่ความรู้ความชำนาญระดับสูงหรือผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้นมาตัดสิน ซึ่งการที่กฎหมายสิทธิบัตรไม่ได้กำหนดให้เอาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นมาเป็นเกณฑ์ในวินิจฉัย ก็เพราะกฎหมายสิทธิบัตรมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ในระดับสามัญได้ใช้ความพยายามที่จะ พัฒนา คิดค้นการประดิษฐ์ที่ก่อประโยชน์แก่สังคม³

ประเด็นพิจารณาในเรื่องนี้ได้แก่ คำถามว่าการประดิษฐ์ที่พิจารณานั้นเป็นสิ่งที่บุคคลดังกล่าวสามารถคิดหรือทำได้โดยง่ายหรือไม่ ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่อาจคิดหรือทำได้โดยง่ายโดยบุคคลดังกล่าว ก็นับได้ว่ามีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น แต่ถ้าสิ่งนั้นไม่อาจคิดหรือทำได้ง่ายโดยบุคคลดังกล่าวก็ย่อมถือว่าไม่มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น

การวินิจฉัยขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นนั้น ข้อสำคัญมิได้อยู่ที่ว่าการประดิษฐ์มีลักษณะทางโครงสร้าง (structural differences) แตกต่างไปจากเดิมมากน้อยเพียงใด แต่ต้องพิจารณาว่าลักษณะการทำงาน (function) และผลที่ได้รับ (results or utilities) ว่าแตกต่างไปจากงานที่ปรากฏอยู่แล้วเพียงใด ดังนั้น แม้จะปรากฏว่า การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรมีส่วนประกอบแตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่แล้วเพียงเล็กน้อย แต่ถ้าผลที่ได้รับแตกต่างกันอย่างมากมาย ก็ถือได้ว่ามีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น

ข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมบางอย่างที่แสดงว่าการประดิษฐ์มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น พอสรุปได้ดังนี้

³ ยรรยง พวงราช (2542) “คำอธิบายกฎหมายสิทธิบัตร” หน้า 39-40 สำนักพิมพ์วิญญูชน. พิมพ์ครั้งที่ 2

- การประดิษฐ์ที่ทำให้เกิดผลแตกต่างไปจากเดิม โดยไม่เป็นที่คาดหวังก่อน (new and unexpected results) โดยเฉพาะด้านเคมี/เภสัช ให้พิจารณา ดังนี้

- ปริมาณผลิตภัณฑ์ให้ผลผลิตดีกว่า
- ผลิตภัณฑ์ที่ได้สุดท้ายให้ผลดี
- บังเกิดผลในทางเภสัชใหม่
- ทางเลือกของการรวมกันของสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นไปไม่ได้อย่างคาดไม่ถึง
- ลักษณะพิเศษทางเทคนิคที่คาดไม่ถึง
- การประดิษฐ์ที่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่มีผู้ใดแก้ไขได้มาช้านาน (long-existing problem)
- การวิจัยทางเทคนิคของวิทยาศาสตร์ (Scientific technical research) หมายถึง ได้มีการทดลองมากมายเพื่อที่จะค้นพบสารประกอบทางเคมีที่ให้ผลพิเศษเด่นชัด
- การประดิษฐ์นั้นประสบความสำเร็จในการค้า (commercial success) เช่น มีผู้นิยมใช้มาก รวมตลอดถึงการยอมรับของคู่แข่งในการค้า (commercial acquiescence)

ข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมบางอย่างที่แสดงว่าการประดิษฐ์บางลักษณะไม่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น พอสรุปได้ดังนี้

- การประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นจากการนำเอาส่วนประกอบเหล่านั้นมารวมกันทำให้ได้เพียงความสะดวก แต่ไม่ได้ผลที่แตกต่างไปจากเดิม และหน้าที่หรือประโยชน์ของส่วนประกอบแต่ละส่วนยังเหมือนเดิม เช่น เอายางลบ ไปติดไว้ที่ด้ามของดินสอ

- การประดิษฐ์ที่เป็นการนำเอาส่วนประกอบที่มีหน้าที่อย่างเดียวกับส่วนประกอบที่ใช้อยู่แล้วแทนที่ส่วนประกอบดังกล่าว ไม่ถือว่ามีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น เช่น การใช้ไฮโดรลิคแทนมอเตอร์ไฟฟ้า หรือการใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์แทนพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

- การประดิษฐ์ที่เป็นเพียงการเปลี่ยนใช้วัสดุที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น การใช้เซรามิกแทนโลหะในการทำลูกบิดประตู หรือการใช้พลาสติกแทนอลูมิเนียมในการทำงาน ชาม เป็นต้น

- การย่อหรือขยายส่วนประกอบ คือ ทำให้เล็กลงหรือใหญ่ขึ้น หรือ การจัดลำดับส่วนประกอบใหม่ แต่ไม่ทำให้ได้ผลแตกต่างไปจากเดิม เพียงแต่อาจทำให้สะดวกในการใช้ผลิตภัณฑ์เท่านั้น เช่น การทำเครื่องซักผ้า จากความจุ 6.5 ก.ก. เป็นความจุ 13 ก.ก.

3. **เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม** หมายความว่าสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง สามารถผลิตหรือสร้างขึ้นได้ตามที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรกล่าวอ้างทุกประการ เช่น ถ้าเป็นประดิษฐ์น้ำยาล้างจานชนิดใหม่ที่มีส่วนผสมของมะกรูดที่สามารถจัดคราบไขมันได้ เมื่อนำน้ำยาล้างจานนี้มาใช้ทำความสะอาดจานก็ต้องสามารถจัดคราบไขมันที่อยู่บนจานได้

ส่วนการประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้นั้น กฎหมายกำหนดว่า จะต้องมีความสมบูรณ์ครบทั้ง 2 อย่างดังต่อไปนี้

1. **การประดิษฐ์ขึ้นใหม่** ได้แก่ การประดิษฐ์ที่ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือทำการวางขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใดๆ หรือในทีวี หรือวิทยุ มาก่อน โดยความใหม่นี้ให้อนุโลมให้ใช้ความใหม่ตามสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
2. **เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมได้** หมายความว่าสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง สามารถผลิตหรือสร้างขึ้นได้ตามที่ผู้ขอรับอนุสิทธิบัตรกล่าวอ้างทุกประการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอนุสิทธิบัตรจะไม่มีเงื่อนไขขึ้นการประดิษฐ์สูงชันเหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

2.3 การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์/อนุสิทธิบัตรไม่ได้

แต่ไม่ใช่ว่าสิ่งประดิษฐ์หรือการค้นพบใหม่ทุกอย่างจะสามารถยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิบัตรการประดิษฐ์ได้ทั้งหมด สิ่งเหล่านี้จะต้องมีลักษณะครบตามกฎหมายกำหนด และต้องเป็นการประดิษฐ์ที่กฎหมายไม่ห้ามในการขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร จึงจะสามารถยื่นจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ ซึ่งกฎหมายได้วางหลักการไว้ว่าสิ่งต่อไปนี้ไม่สามารถยื่นขอรับสิทธิบัตรได้

การประดิษฐ์ดังต่อไปนี้ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร

1. จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช เช่น แบคทีเรียที่มีอยู่ตามธรรมชาติ, พืชสมุนไพร, ยารักษาโรคที่สกัดจากสมุนไพร เป็นต้น แต่หากสังเกตุแล้ว จะเห็นว่าไม่ได้ระบุถึงกรรมวิธีในการผลิตสัตว์หรือพืช ดังนั้นกรรมวิธีเหล่านี้จึงสามารถขอรับสิทธิบัตรได้ เช่น กรรมวิธีปลูกมะม่วง วิธีเพาะเลี้ยงปลาทองแบบใหม่ นอกจากนั้นสำหรับจุลชีพหากเป็นจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติไม่ได้รับการคุ้มครอง แต่หากคิดค้นขึ้นใหม่จะสามารถขอรับสิทธิบัตรได้ เช่น แบคทีเรียที่ปรับปรุงสายพันธุ์ซึ่งสามารถย่อยสลายน้ำมันได้
2. กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เนื่องจากเป็นเพียงการค้นพบหลักการที่มีอยู่ตามธรรมชาติเท่านั้นเพราะฉะนั้นจึงไม่ควรที่จะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาถือถือเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว